גזירה עיליתא דשישא אטו עיליתא דעלמא. והא דקאמר בסוף המצניע (לקמן דף נה. ושם) אמימר שרא זוגא במחוזא ומפרש דטעמא מאי אמור רבנן דילמא אתי לאשווויי גומות הכא ליכא גומות ומפרש בקונטרס דכולה מחוזא רצפה היתה אתם אין לגזור מחוזא אטו שאר עיירות אבל בעיר אחת גזרינן עליה זו אטו עליה אחרת: **ה"ג** מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר. וא"ג ד"ה אסור דבפרק כל שעה (פסחים דף סה: ושם) משמע דטפי שרי היכא דלא אפשר מהיכא דאפשר:

ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה וגו'. וכענין דלא הוי פסיק רישיה כגון שהוא לבוש מלבושים אחרים להגין עליו מפני החמה ומפני הגיעה:

שהמרו

הניחו בקופסא דברי הכל טמא לא נחלקו אלא שתלאו במגוד או שהניחו לאחורי הדלת ר' אליעזר סבר [א]מדלא זרקו באשפה דעתיה עילויה ומאי [ב] קרי ליה שלא מן המוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא ור' יהושע סבר מדלא הניחו בקופסא בטולי בטליה ומאי קרי ליה מוכן דלגבי אשפה מוכן הוא ור' עקיבא בתלאו במגוד סבר כרבי אליעזר בהניחו אחורי הדלת סבר לה כרבי יהושע [ג]והדר ביה ר"ע לגביה דר' יהושע ממאי אמר רבא מדקתני פתילת הבגד מאי אירא דתני פתילת הבגד ליתני פתילה של בגד מאי פתילת הבגד דעדיין בגד הוא: **מתני'** [ד]לא [ה]יקוב אדם שפופרת של ביצה וימלאנה שמן ויתננה על פי הנר בשביל שתהא מנטפת ואפילו היא של חרס ורבי יהודה מתיר אבל אם חברה היוצר מתחלה מותר מפני שהוא כלי אחד [ו]לא ימלא אדם קערה של שמן ויתננה בצד הנר ויתן ראש הפתילה בתוכה בשביל שתהא שואבת ורבי יהודה מתיר: **גמ'** וצריכא דאי אשמעינן שפופרת של ביצה בהא קאמרי רבנן דכיון דלא מאיסא אתי לאסתפוקי מינה אבל של חרס דמאיסא אימא מודו ליה לרבי יהודה ואי אשמעינן של חרס בהא קאמר רבי יהודה אבל בההיא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן הנך תרתי בהני קאמר רבי יהודה משום דלא מיפסק אבל קערה דמיפסקא אימא מודי להו לרבנן ואי אשמעינן בההיא בההיא קאמרי רבנן אבל בהני תרתי אימא מודו לרבי יהודה צריכא: ואם חברה היוצר מתחלה מותר וכו': תנא אם [ז]חברה בסיד ובחרסית מותר והאנן יוצר תנן מאי יוצר כעין יוצר: [ח]תניא א"ר יהודה פעם אחת שבתינו בעליית בית נתזה בלוד והביאו לנו שפופרת של ביצה ומלאנוה שמן ונקבנוה והנחנוה על פי הנר והיה שם ר"ט וזקנים ולא אמרו לנו דבר אמרו לו [ט]משם ראיה שאני בית נתזה דזריזין הן אבין ציפוראה גרר ספסלא בעיילא מרבי יצחק בן אלעזר א"ל אי שתוקי לך כדשתיקו ליה חבריא לר' יהודה נפיק מיניה חורבא [י]גזירה עליתא דשישא אטו עליתא דעלמא ריש כנישתא דבצורה גרר ספסלא לעילא מר' ירמיה רבה א"ל כמאן [יא]כר"ש אימר דאמר ר"ש בגדולים דלא אפשר בקטנים מי אמר ופליגא דעולא דאמר עולא מחלוקת בקטנים אבל בגדולים ד"ה מותר מתיב רב יוסף [יב]ר"ש אומר גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ קתני גדולים וקתני קטנים קשיא לתרוייהו עולא מתרץ לטעמיה ור' ירמיה רבה מתרץ לטעמיה עולא מתרץ לטעמיה דכסא ור' ירמיה רבה מתרץ לטעמי' כסא דומיא דמטה מתיב רבה [יג]מוכרי הכסות מוכרין בדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן והא הכא דאפשר למיעבד כצנועין דכי קטנים דמי וכי [יד]לא מתכוין שרי ר"ש לכתחלה תיובתא דר"י רבה [טו]תיובתא: **מתני'** [טז]המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני נכרים ומפני ליסטי' מפני רוח רעה מפני החולה שישן פטור כחם על הנר כחם על השמן כחם על הפתילה חייב [יז]רבי יוסי א) פוטר בכולן חוץ מן הפתילה מפני שהוא עושה פחם:

גמ'

(ישעיה נד): **כר' שמעון.** דאמר גורר אדם: **דלא אפשר.** אלא בגרירה שאין יכול ליטלן בידו: **מחלוקת בקטנים.** ואע"ג דאפשר בטלטול שרי רבי שמעון הואיל ואין מתכוין לחרץ ורבי יהודה סבר כיון דאפשר אסור: **קטני גדולים.** מטה: **וקטני קטנים.** כסא. ורבי יהודה פליג עליה דתנן במסכת בילה [כג:] רבי יהודה אומר כל הכלים אין נגררים דאי לאו משום פלוגתייהו למה לי למימני גדולים השתא קטנים שרי רבי שמעון גדולים מיבעיא אלא תנא קטנים משום ר' שמעון ותנא גדולים משום רבי יהודה: **דומיא דכסא.** קטנים והכא הוא דאסר רבי יהודה אבל בגדולים שרי: **כסא דומיא דמטה.** גדולים ונהא הוא דשרי רבי שמעון אבל בקטנים אסר: **מוכרין בדרכן.** כסות של כלאים ליטלו בשוק כדי להראותו למוכרו דלא אסרה תורה אלא לגיסה שהיא להתמתם כדרך כל הלובשים והעלאה דומיא דלגיסה שם יכוין כו'. ור' שמעון הוא דאזיל בתר כוונה: **והצנועים.** כשרים שמרחיקין עצמן מכל לזות שפתים: **והא ככא דאפשר.** לכל אדם למעבד שלא על ידי איסור ואפילו הכי שרי: **מתני' מפני נכרים.** כגון פרסיים שהיה להם יום חג שאין מניחין אור אלא בבית עבודת אלילים שלהם: **ומפני הליסטין.** שלא יראו שיש שם אדם ויבאו עליו: **ומפני רוח רעה.** [יח]הבאה עליו וכשאינו רואה נוח לו: **פטור.** ובגמרא מפרש לטולה: **כחם על הנר.** שראוהו שמתקלקל וחם עליו וכבה את הפתילה: **הנר.** קרוייזי"ל: **חייב.** ובגמרא (לקמן ל.) מפרש לה: **פוטר בכולן.** מפרש בגמרא (דף לא:): **שהוא עושה פחם.** בכיבוי זה והוי מלאכה הצריכה לגופה כדאמר בגמרא (שם): גמ'

הניחו בקופסא. גלי דעתיה דמשיב ליה: **כמגוד.** קביל"ת דגרע מקופסא ועדיף מאחורי הדלת ואחורי הדלת עדיף מזרקו לאשפה ומוכן דר' אליעזר הייגו קופסא ושלא מן המוכן מגוד ואחורי הדלת: **ומאי** [כ] **קרי ליה שלא מן המוכן.** הואיל וגרכי אליעזר משיב לקבולי טומאה לגבי קופסא לאו מוכן הוא: **ורבי יהושע סבר כו'.** ומוכן דרבי יהושע מגוד ואחורי הדלת ושלא מן המוכן זרקו לאשפה: **ומאי** [ג] **קרי ליה.** למגוד מוכן הואיל ור' יהושע בטל לגבי אשפה דאיירי בה רבי יהושע מוכן הוא ורבי עקיבא תלאו במגוד קרי מוכן ואחורי הדלת שלא מן המוכן: **והדר ביה ר' עקיבא לגבי רבי יהושע.** ומטהר לף נמוכן: **מדקתני.** נמתניתין פתילת הבגד דמשמע שעדיין בגד הוא קלת וחשוב כעיניו ואפ"ה קאמר רבי עקיבא נמתני' טהורה היא אלמא הדר ביה: **של בגד.** משמע שקפלה מבגד. הבגד משמע שקפל הבגד עצמו שלם ועניין הדלקה כדאוקימנא לעילא) טעמא דרבי אליעזר דבעי פתילה מחוברת שתלק יפה: **מתני' שהא מנטפת.** ויתקיים הנר שהא השמן מטפטף כל שעה לתוך הנר. וטעמא משום גזרה שמא יסתפק הימנו וכיון שהקלהו לנר חייב משום מכבה ואפי' אותה שפופרת של חרס דמאיסא ליה גזרינן: **אבל אם מיכבה.** ליכא למיחש דמשום איסור שבת בדיל מיניה: **ויתן ראש הפתילה.** הסני שהוא יולא דרך הנקב האחר שבנר לשאוב ושמן נמשך דרך הפתילה לראש הדולק: **ורבי יהודה מתיר.** דלא גזר: **גמ' דלא מיפסק.** מידי שהוא מונח בתוך חלל הנר למעלה מכיסוי: **דמפסקא.** שהרי אלל הנר מונחת ויש כאן הפסק וליכא למימר גופיה הוא אימא מודה דנגזור: **תנא אם מיכבה.** בעה"כ עלמו מבעוד יום בסיד או בחרסית מותר: **כעין יוצר.** שחברה שפיר: **דשישא.** רלפה של שיש דלא עביד בה חרץ: **לעילא מרבי יצחק.** לפניו: **כדשתיקו ליה חבריא.** רבי טרפון וחקנים שמפני שלא אמרו לו דבר דימה והעיד דמותר: **נפק מיניה חורבא.** וינהגו היתר בדבר. ור' יצחק סבירא ליה כרבי יהודה דדבר שאין מתכוין אסור ואע"ג דכשיש לא עביד חרץ גזר אטו עליתא דעלמא: **ריש כניסתא.** מפטיר כנסיות המכנים ומוציא ומייסב תלמידים ותיובתא: **דבצורה.** שם מקום כי זבח לה' בבצרה עולא אמר מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל מותר. ומותבינן לתרוייהו מהא, ר' שמעון אומר גורר אדם מיטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. הנה קתני מטה דהיא גדולה וקתני כסא וספסל שהן קטנים, מכלל דפליגי בקטנים ובגדולים, קשיא לתרוייהו. **ופריק** ר' יהודה דכסא וספסל גדולים הן דומיא דמטה. עולא מפרק לטעמיה מיטה קטנה שיכול להגביהה דומיא דכסא וספסל. **מתיב** רבא מוכרי כסות של כלאים מוכ"יין בדרכן ובלבד שלא יתכוונו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, שאם יתכוין נמצא נהנה מן הכלאים ואסור, והצנועין מפשילין במקל לאחוריהן כדי שלא יהא כלאים עולה על גופן כלל, והא הכא דאפשר למעבד כצנועים כי היכי דאפשר להגביה כלים וכי לא מכוין קא שרי רבי שמעון בהעלאה עליהן. **תיובתא** דרבי ירמיה רבה תיובתא. **מתני'** המכבה את הנר מפני שהוא מתירא מפני גוים כו'.

ז) [לקמן מ.], כ) פסחים יח., ג) תוספתא פ"ב ע"ש, ד) [לקמן מב. כרתות יח. עירובין יג: מה. מו. ר"ה מד: סוטה כ: יד: מח. לח: לי: לז. מעילה מז: יומתות סה: קד: ב"מ מב. ב"ב קט: ע"ז כה. מח: מנ. מד. מנהדרין יב. מנחות כח: כמורות מה: חולין נז: ערכין לח. נדה נ: שב.], ה) [לקמן מח: יומ"ע], ו) לעיל כב. לקמן מו: ביצה כנ: (מוספ' ביצה פ"ב) פסחים קח. מנחות מח:], ז) כלאים פ"ט מ"ה לקמן מו: פסחים כ:, ח) [עיין תוספות פסחים כח: ד"ה לא אפשר], ט) [ע"ש], י) פ"ת מהה שאורה.

גליון הש"ס

גמ' נגירה עליתא דשישא. עיין לקמן דף קנא ע"ב: תנים ר"ה נזדר יבו' אבו עליה אחרי. ועי' לקמן דף קנא ע"ב כרש"י ד"ה קרקע.

לעזי רש"י

קיביל"א. יחד. וו. ויז. קרוייזי"ל [קרוישו"ל]. מגירה.

רבינו חננאל (המשך)

שנתמעטה שהודד אבל שלשה על שלשה שנתמעטה אע"פ שהתר מן המדרס טמא בכל הטומאות, אלא [פחות] משלש הוא, וכיון דאיקימנא רב אדא בשלש אוקימא רב המנונא בפחות משלש. והאי (דקתני) (דקאמר) שלשה דהכנת מטליית בההיא [בפחות] משלשה קתני לה והוא הדין לפחות מג"ז. **והלכתא** כר"ש דקאי ר' יהושע כוותיה דהא הדר ביה ר' עקיבא לגבי דר' יהושע וכן מפורש בכריתה. **מתני' לא יקוב אדם שפופרת** של ביצה כו'. ושטיטה היא זו השפופרת של חרס. תנא אם חיברה הוא השפופרת של חרס סיד ובגפסים כעין היוצר מותר. **תנא** א"ר יהודה פעם אחת שבתנו בעליית בית נתזה בלוד והבאנו שפופרת של ביצה, ומלאנוה שמן ונקבנוה והנחנוה ע"פ הנר, והיה שם ר' טרפון והזקנים ולא אמרו לנו דבר. אמרו לו משם ראיה מפני כי [בית] נתזה (זהיר) [זריז] הוה. **תנא** [ומוסמא פ' ג] נוהגין טיט או חרסית תחת [הנר]. או גרגיר מלח או גרס של פול ערב שבת מבעוד יום ע"פ הנר להיות שוהה. **אבין** ציפוראה גרר ספסלא בעילה דשישא לעילא מר' יצחק בן אלעזר. אמר לו אי שתוקי לך כי האי דשתקו ליה חבריא לר' יהודה בשפופרת של ביצה ונפיק מינה חורבא דהוראה להיתר לאו שפיר עבדת דמשכת ספסלא גזירה עליתא דשישא דליית בה תריץ אטו עליתא דעלמא. **ריש כניסתא דבצרה גרר ספסלא לעילא מר' ירמיה רבה.** א"ל כמאן כר' שמעון, אימור דשרי ר' שמעון בגדולים דלא איפשר לתגביהן, בקטנים דאיפשר להגביהן מי אמר. עולא אמר מחלוקת בקטנים אבל בגדולים דברי הכל מותר. ומותבינן לתרוייהו מהא, ר' שמעון אומר גורר אדם מיטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ. הנה קתני מטה דהיא גדולה וקתני כסא וספסל שהן קטנים, מכלל דפליגי בקטנים ובגדולים, קשיא לתרוייהו. **ופריק** ר'

מסורת הש"ס

ט) [לקמן מח.], כ) פסחים יח., ג) תוספתא פ"ב ע"ש, ד) [לקמן מב. כרתות יח. עירובין יג: מה. מו. ר"ה מד: סוטה כ: יד: מח. לח: לי: לז. מעילה מז: יומתות סה: קד: ב"מ מב. ב"ב קט: ע"ז כה. מח: מנ. מד. מנהדרין יב. מנחות כח: כמורות מה: חולין נז: ערכין לח. נדה נ: שב.], ה) [לקמן מח: יומ"ע], ו) לעיל כב. לקמן מו: ביצה כנ: (מוספ' ביצה פ"ב) פסחים קח. מנחות מח:], ז) כלאים פ"ט מ"ה לקמן מו: פסחים כ:, ח) [עיין תוספות פסחים כח: ד"ה לא אפשר], ט) [ע"ש], י) פ"ת מהה שאורה.

הגהות הב"ח

(א) נב' ואמאי קרי ליה שלא וכו' ואמאי קרי ליה מוקן: (ב) רש"י ד"ה ואמאי קרי ליה שלא: (ג) ד"ה ואמאי קרי ליה לגבוה:

מוסף רש"י

ואפילו היא של חרס. אותה שפופרת, דמאיסא, אפילו הכי אסור דילמא אתי למיכל מינה, ותניא (כילה כב.) המטן שמן לנר חייב משום מנעביר ואמתפתק ממנו חייב משום מכבה. (לעיל כב.). **משם ראיה.** כתמיה (סוכה כח.). **מוכרי כסות מוכרין בדרכן.** מטוטפים בכסות כלאים (פסחים כו:) ואפילו של כלאים ליכסי להרלאותו בשוק, ובלבד שלא יתכוין. **להעלת חמתם** (לקמן מו:) אי: להעלת לגיסה (פסחים שם). **והצנועים.** פרושים שמתרחקים מן הכיעור ומן הדומה לו (שם).

תוס' ישנים

א) אע"ג דר' יוסי אית ליה דהכנרה לגלו יצאת בכיבי מודה אתיב אף כאבי עלמו לאתנן בפרק בלל גדול. ויש אומר מהר"מ דמהר"ם אמר דכמי פסק אבל הרמ"ם פיטר רבי יוסי דהכנרה יתתיב בכיבי:

רב נסים גאון

מותיב רבא מוכרי כסות מוכרין בדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. זו המשנה שנויה בפרק ט' דמסכת כלאים בסוף המסכת לפי שאמרו קודם לכן אין עראי לכלאים כו'. והצרכו לדחיר לאלו דברים שהם רגילים בהם. ובלבד שלא יתכונו בהם להרחיק הזוע החמה בעת החום, והזוע הגשמים בעתם. וכמהו התירו להרפרים כמו ששנינו תוספרי כסות תוספרי בדרכן כו'.

רבינו חננאל

הנ"ח בקופסא דברי הכל טמא, כי פליגי בשתחבו בבגדו או בשהניחו אחורי הדלת, רבי אליעזר סבר מדלא זרקו לאשפה דעתיה עילויה לפיכך הוא טמא ואמאי קרי ליה אינו מוכן דלגבי קופסא לאו מוכן הוא, ורבי יהושע סבר כיוון שלא הניחו בקופסא בטליה הלכך טהור הוא, ואמאי קרי ליה מוכן דאחורי הדלת או תחוב בבגדו לגבי אשפה מוכן הוא. ור' עקיבא מספקא ליה בתחבו בבגדו סבר לה כר' אליעזר שהוא טמא, בהניחו אחורי הדלת סבר לה כר' יהושע. **והדר** ביה ר' עקיבא לגבי ר' יהושע ואמר אפילו התחובה בבגדו טהור ממאי מדקתני במתניתין פתילת הבגד ולא קתני פתילה של בגד ש"מ דעדיין בגד הוא והני ר' עקיבא אומר טהורה כי היכי דאפשר להגביה כלים וכי לא מכוין קא שרי רבי שמעון בהעלאה עליהן. **תיובתא** דרבי ירמיה רבה תיובתא. **מתני'** שיש בה פחות משלשה והא דתויה היא דהכי קתני ר' עקיבא אומר טהורה. ומשנה שלימה שנינו מפני שאמרו שלש על שלש

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com